

ESPOSTI

5/2018

**Haastattelussa
Martti Ahtisaari,
Taneli-pappi
sekä
koirat Minni, Heta,
Aapo ja Elsa**

**Aiheina
Ahtisaari-päivät,
ex-jylläläinen pidätettiin
Slovakiassa,
esiintymisjännitys
ja paljon muuta!**

Toimitus

Päätoimittaja + kansikuva Tuure Äikäs

Taittäjä Jooa Lindqvist

Susanna Akkila

Mette

Siiri

Saana

Anna-Lotta

Anette

Ukka

Erityiskiitokset:

Riikka Virtanen

Sisällysluettelo

-Pääkirjoitus	-	4
-Sovinnolla tulevaisuuteen	-	6
-"Rauhaa, vain Rauhaa"	-	9
-Yksi ilmaston, ilmasto yhden puolesta	-	15
-Opsistakeikkaa	-	19
-Pupuja pöksyissä	-	24
-Vain luvan kanssa trans	-	27
-Aterialla	-	32
-Minä tunnustan!	-	37
-Metsästävä vegaani	-	41
-Mitä mieltä koirat ovat joulusta?	-	44

Pääkirjoitus

JOULU ON.

Tuure Äikäs, Päätoimittaja

”Oon rakentanu majat, nähny loppuun palot, kesälläkin ikkunassa jouluvalot”, Notkea rotti, Monelt ne tulee 2

Joulu on lähellä, ja yrittää saada huomiomme joka puolella. Joulu on kaupoissa, kaduilla ja televisiossa. Joulu määrittelee aikamme: jotain tehdään *ennen joulua tai joulun jälkeen*. Kaupallista joulua on vaikea päästä pakoon, sillä se näkyy kaupoissa vielä joulun jälkeenkin.

Espostin toimituskin lähti mukaan jouluhumuun ja tuloksena on tämä suuri ja kaunis **The Joulunumero**.

Joulunumero on täynnä jouluaiheisia – ja aiheen vierestä – juttuja, jotka monipuolisuudessaan tuovat toivottavasti kaikille sen odotetun joulumielen.

Joulu on rauhaa. Tässä lehdessä on rauhantekijä Martti Ahtisaaren haastattelu. *"On Suomen ja meidän kaikkien etu taistella eriarvoistumista vastaan."*

Joulu on valkeita partoja ja viisaita sanoja. Tässä lehdessä on Hans-Chirstian Danielin haastattelu. Moni meistä tuntee hänet ripariajoiltaan Taneli-pappina. *"Elämä ei ole mustavalkoista."*

Joulupukki ei ole tervetullut joka kotiin... *"Lahjat otetaan vastaan, mutta joulupukki on vastenmielinen vieras, joka haukutaan heti."*

Joulu on ruokaa. Kenen joulupöytään päätyvät ne teurastetut possut, jotka ovat viettäneet elämänsä stressaantuneina ja teljettyinä ahtaaseen karsinaan?

Joulu on lomaa. Unohdetaan yli kymmeneksi päiväksi deadlinet ja stressi ja hehkutetaan joululomaa itselle parhaalla tavalla. Joku suuntaa lentokentälle, joku mummolaa, joku metsäiseen mökkiin tai jollekin joulu on parasta kotona. Ja joku laittoi jo viestin baarista... Jollekin paras paikka on pelituoli ja edessä kymmeniä tunteja pelaamista.

Vietetään paras joululoma!

tuure.aikas@eduespoo.fi

Sovinnolla tulevaisuuteen

Mette Bergman

Sovinnon kyyhkyn saaja 2018

Rauhannobelisti, rauhanvälittäjä, presidentti, diplomaatti ja Martti Ahtisaari. Tasavaltamme entiselle presidentille löytyy monia nimityksiä ja vähintään yhtä monta roolia. Ensimmäiset muistikuvani Martti Ahtisaaresta löytyvät ala-asteelta. Välitunneilla ja käytävissä kaikui tuttu sävel muutetuilla sanoilla. Muutamasta lauseesta koostuva laulu kertoi vaarista, jolla on saari. Tällä vaarilla vain sattui olemaan Nobel-palkinto.

Vuosia myöhemmin laajatietoisempänä lukiolaisena ymmärrän yksityiskohtaisemmin, mitä eri nimien taustalla on. Martti Ahtisaari on Suomen 10. presidentti - ehdin elämään hänen presidenttikaudellaan pari kuukauden ajan, ja hänen presidenttikaudellaan Suomi liittyi Euroopan unioniin. Ahtisaari on tehnyt työtä konfliktitilanteiden ratkaisemiseksi eri puolilla maailmaa yli 30 vuoden ajan, minkä johdosta hänelle myönnettiin Nobelin rauhanpalkinto vuonna 2008.

Ahtisaari on ollut tänä lukuvuonna erityisesti esillä, sillä lukiomme sai kunnian järjestää valtakunnallisen Ahtisaari-päivän. Ahtisaari-päivät edustavat useita tärkeitä aiheita, mm. konfliktinratkaisua,

sovinollisuutta ja rauhanvälitystä. Aiheet ovat erittäin ajankohtaisia ja niiden tärkeys korostuu erityisesti maailmamme pienentyessä. Globalisaation myötä kohtaamme yhä useammin itsestämme usealla tavalla poikkeavia ihmisiä ja voimme saada tietoa tapahtumista eri puolilta maailmaa minuuteissa. On todella tärkeää, että Ahtisaari-päivien edustamia aiheita tuodaan kouluihin, jotta tulevaisuutemme kannalta olennaiset taidot ja tiedot säilyvät vahvoina osina yhteiskuntaamme. Ahtisaari-päivien syvemmän tarkoituksen tiivistää mielestäni hyvin päivien teema "Jokainen on rauhantekijä".

"Jokainen on rauhantekijä" -lauseesta voi tehdä monenlaisia tulkintoja. Minulle se merkitsee ehkä kaikkein eniten sitä, että jokaisella meistä on mahdollisuus tehdä maailmasta parempi paikka elää. Pienilläkin teoilla on merkitystä. Rauhan säilyttäminen, sen edistäminen ja levittäminen ihmisten välillä on meidän kaikkien kannalta olennaista. Vain yhteisymmärryksellä ja yhteistyöllä voimme kukoistaa kirkkaita.

Ahtisaari-päivien yhtenä osana on Sovinnon kyyhky. Usein huomasi kuitenkin lasikyyhkyyn viitattavan sanalla Rauhankyyhky. Rauha on olotila, vallitseva tilanne. Maailmamme nykyistä olotilaa ei kovin helposti kuvata sanalla rauha. Rauhanvälittäjistä, rauhanneuvotteluista ja rauhansopimuksista kuulemme kuitenkin usein. Rauhan saavuttaminen on monimutkainen prosessi, joka ei synny lahjoittamalla tai itsestään. Sovinto on yhteinen näkemys osapuolten välillä, mikä puolestaan on edellytyksenä rauhaan. Sovinnon kyyhky jaetaan joka vuosi kahdelle opiskelijalle, jotka täyttävät annetut kriteerit ja jotka opiskelijakunta valitsee keskuudestaan sovittelijaoppilaiksi. Sovinnon kyyhky edustaa yleisellä tasolla kouluyhteisössä

tapahtuvaa toimintaa, joka edistää positiivista ja rakentavaa ilmapiiriä, pyrkii ratkaisemaan mahdollisia ristiriitatilanteita sekä osoittaa ymmärrystä ja kunnioitusta erilaisia näkökulmia kohtaan.

Sovinnon kyyhkyn voittajat Edvin Voutilainen ja Mette Bergman Martti Ahtisaaren kanssa.

Tulevaisuus on on meidän käsissämme. Itseämme vanhemmat ja viisaammat ovat näin meille kertoneet ja me olemme sen myös itse tiedostaneet. Ehkä olisi korkea aika hyödyntää tätä tietoa myös käytännössä.

”Rauhaa, vain rauhaa”

Tuure Äikäs

- Presidentti Martti Ahtisaaren haastattelu

Jyllan opiskelijat vastaanottamassa presidenttiä seurueineen.

Martti Ahtisaari valittiin presidentiksi vuonna 1994. Se oli ensimmäinen kerta Suomen historiassa, kun valinta tehtiin suoralla kansanäänestyksellä. Hän ei ollut luonut uraansa politiikassa, vaan kansalaistoiminnassa ja kansainvälisissä tehtävissä.

Vaalikampanjassaan hän mainosti olevansa uuden polven presidentti, eli nuorten tulevaisuus oli hänelle jo silloin tärkeä asia.

Ahtisaari halusi tuntea kansan olot, huolet ja toiveet. Hän aloittikin presidentin maakuntamatkat ja tapasi ihan tavallista kansaa ympäri Suomea. Voiko siis sanoa, että Ahtisaaren vaalikaudella presidentistä tuli arkipäiväisempi ja ihmisläheisempi hahmo kuin aikaisemmin?

Rehtori Harri Korhonen kertoi arvostavansa presidentti Martti Ahtisaaren saavutuksia maailmalla: "Hän on jopa tunnetumpi suomalainen kuin Kimi Räikkönen"

Maailmanlaajuisesti Ahtisaari tunnetaan rauhanneuvottelijana muun muassa Namibian itsenäistymisessä, Indonesian Acehissa maan hallituksen ja kapinallisten välillä ja Kosovon konfliktissa. Nobelin rauhanpalkinnon hän sai vuonna 2008. Ahtisaaren juuret ovat Viipurissa. Karjalaisuus ja kokemukset evakkona olivat taustalla vaikuttajana siihen, että hänestä tuli "rauhan mies".

Presidentti Martti Ahtisaari antaa suomalaiselle medialle harvoin haastatteluja. Espostin haastattelupyyntöön hän vastasi myöntävästi, joten Jyllan lehti ponnahti kerralla isojen medioiden joukkoon.

Eeva Ahtisaari oli historian opettajana Jyllassa vuonna 1968. Koulu sijaitsi silloin Helsingissä.

1) Olette syntynyt Viipurissa ja asunut eri puolella Suomea. Olette tehnyt jo ennen Suomen presidenttikauttanne, ja etenkin sen jälkeen, huikean työuran maailmalla. **Voitteko mainita elämänne varrelta kolme sellaista ihmistä, jotka ovat vaikuttaneet elämäänne, valintoihinne ja maailmankuvaanne. Kertokaa nimien lisäksi myös lyhyet perustelut, kiitos.**

- *Vaimoni Eeva. Tapasimme Eevan kanssa jo nuorina Kuopion luonnonystävissä. Nuoruusvuodet kuitenkin kuljettivat meitä eri suuntiin, kunnes tapasimme myöhemmin uudelleen Helsingissä. Menimme naimisiin ja poikamme Marko syntyi. Eeva on minua vuoden vanhempi ja huomattavasti viisaampi. Hän on koulutukseltaan historioitsija ja hän seuraa maailmaa ja pitää minut ajan tasalla monista asioista. Olen hyvin iloinen, että 50 vuotta sitten Eeva tahtoi jakaa elämänsä kanssani. Ilman Eevaa en mitenkään olisi voinut tehdä tällaista uraa.*
- *Presidentti Mandela. Etelä-Afrikan entinen presidentti Nelson Mandela vietti 27 vuotta vankeudessa ja niistä 18 vuotta kurjissa oloissa Robben Islandilla. Vapauduttuaan hän ei osoittanut minkäänlaista katkeruutta, vaan teki kuolemaansa saakka työtä Etelä-Afrikan eteen. Hän halusi yhdistää jakautuneen kansan ja antaa kaikille mahdollisuuden hyvään elämään. Ihailen presidentti Mandelaa suuresti.*
- *Oma tiimini. Olen ymmärtänyt jo varsin aikaisessa vaiheessa työuraani, että yksin ei kukaan pärjää. Olen aina pyrkinyt kokoamaan ympärilleni tiimin, jossa kollegani tietävät minua paljon enemmän eri asioista. Yhdessä töitä tekemällä olemme saavuttaneet tuloksia. Minun tehtäväni on kohdella kollegojani tasapuolisesti ja arvostaen ja antaa heille mahdollisuudet tehdä työtään. Menestykseni ei ole koskaan ollut vain minun aikaansaannostani.*

2) Näettekö nykyisessä Suomessa merkkejä tai uhkaavia merkkejä kahtiajakautumisesta?

Alma-median tutkimuksessa toukokuussa 2018 suurin osa vastaajista piti Suomen suurimpana uhkana kahtiajakautumista.

Sisällissodan ja erityisesti toisen maailman sodan jälkeen Suomi on rakentunut tasa-arvoiseksi valtioksi. Olen itse esimerkki siitä, miten vanhempien vaatimaton tulotaso ei ole vaikuttanut tulevaisuuteeni, vaan pääsin opiskelemaan ja päädyin maani presidentiksi. Pohjoismainen mallimme on suuri rikkaus ja sitä tulee vaalia. Meidän ei missään nimessä pidä päästää yhteiskuntaa eriarvoistumaan. Niin sanotun arabikevään tapatumat Pohjois-Afrikassa ja Lähi-idässä osoittivat kuinka vaarallista eriarvoistuminen voi olla. Eriarvoisuus on monien konfliktien taustalla. Siitä ei hyödy kukaan ja on kaikkien etu vaalia sitä, että kaikilla on tasapuoliset mahdollisuudet. On Suomen ja meidän kaikkien etu taistella eriarvoistumista vastaan ja olen vakuuttunut, että te nuoret otatte tämän taistelun yhtä vakavasti kuin minä.

3) Olette kansainvälinen henkilö, joka on tottunut käyttämään englannin kieltä. Suomen kielen aseman väitetään heikkenevän ja muun muassa Suomen kielen lautakunta on lokakuussa 2018 esittänyt huolensa suomen kielen aseman kaventumisesta.

Opetusministeriössä pohditaan oikeasti, tarvitaanko ylioppilaskirjoituksissa enää äidinkielen koetta Mitä ajatuksia suomen kielen asema ja tulevaisuus herättävät Teissä? Tuleeko suomen kieli katoamaan vähitellen?

Meillä on Suomessa kaksi kansalliskieltä, suomi ja ruotsi, ja molempien vaaliminen on tärkeää. Äidinkieli on merkittävä osa identiteettiä ja on välttämätöntä, että sitä opetetaan kouluissa. Äidinkieli on ihmiselle merkittävin kieli ja sen varaan rakentuu myös muiden kielten oppiminen. Kielet ja niiden osaaminen ovat rikkaus. Te nuoret tulette työelämässä tarvitsemaan kielitaitoa paljon teitä vanhempia sukupolvia enemmän ja haluan kannustaa kaikkia opiskelemaan kieliä. Harva työ tapahtuu enää vain yhdellä kielellä.

4) Rouva Eeva Ahtisaari, olitte historian opettajana Helsingin suomalaisessa yksityislyseossa 1968 (nykyinen Jylla). Olette kertonut, että kulttuuriperinnön säilyttäminen on lähellä sydäntänne. Mikä on Teille suomen kielen merkitys?

"Äidinkieli on mielestäni mainio, mainio asia; sillä voi leikkiä ja sitä kautta tuntea kielen iloa", sanoo Eeva Ahtisaari.

Ahtisaari-päivässä yhdistyivät ihmisläheisyys, nuorten asiat ja rauhansovittelu, eli kaikki Ahtisaarta kiinnostavat asiat.

Lokakuussa tuli täyteen kymmenen vuotta Ahtisaaren Nobel-palkinnosta. Ensi vuonna Ahtisaari-päiviä vietetään Jyväskylässä.

Martti Ahtisaari antaa harvoin haastatteluja medialle. Esposti ja päätoimittaja Tuure pääsivät haastattelemaan Ahtisaarta.

Otsikko "Rauhaa, vain rauhaa" -joululaulu. Sanat Une Haarnoja
Kuvat: Raimo Havukainen <https://suomenpresidentit.fi/ahtisaari/>

Yksi ilmaston ja ilmasto kaikkien puolesta

Riikka Virtanen

**EU-maa vangitsi kaksi suomalaista rauhanomaisesta
mielenosoituksesta.**

Hanna Jauhiainen on Espoonlahden lukion entinen oppilas ja erittäin hyvä ystäväni. Hanna istuu tätä kirjoittaessani slovakialaisessa vankilassa 11 muun aktivistin kanssa protestoituaan rauhanomaisesti ruskohiilikaivoksella. Tutkintavankeutta päätettiin eilen 2.12. jatkaa, ja Hannaa sekä muita 11 aktivistia uhkaa jopa vuosien vankeus banderollin kiinnittämisestä kaivoksen torniin.

Hanna oli tekemässä konkreettisesti jotain meidän kaikkien yhteisen tulevaisuuden eteen. Rauhanomainen mielenosoittaminen on oikeus, ja tällaisina aikoina sen tulisi olla mielestäni lähes kansalaisvelvollisuus. On naurettavaa, että samaan aikaan, kun aktivisteja pidetään vangittuna banderollin kiinnittämisestä, maailman suurimmat yhtiöt ja valtioiden johtajat voivat vapaasti päätöksillään ja toiminnallaan uhata maapallomme tulevaisuutta.

Lokakuussa kansainvälinen ilmastopaneeli IPCC julkaisi paljon huomiota saaneen ilmastoraportin, jossa mainittiin muun muassa, että ilmastonlämpeneminen tulee rajata 1,5 asteeseen. Yhtenä

tärkeimpänä keinona mainittiin hiilen polttamisen lopettaminen.

IPCC:n raportti on herättänyt paljon keskustelua mediassa ja ihmiset ovat osoittaneet maailmanlaajuisesti mieltä valtioiden nykyistä tiukemman ilmastopolitiikan puolesta.

Viime viikolla Greenpeace- järjestön aktivistit osoittivat mieltään Puolassa Belchatowin hiilivoimalassa, joka on Euroopan pahin saastuttaja ja yksi maailman suurimmista hiilivoimaloista. Mielenosoituksella haluttiin lähettää viesti ilmastotekojen puolesta maailman johtajille, jotka kokoontuvat tällä viikolla Puolan Katowiceen ilmastokokoukseen.

(<http://www.greenpeace.org/finland/fi/media/lehdistotiedotteet/Greenpeacen-aktivistit-osoittavat-mielta-Euroopan-suurimman-hiilivoimalan-piipussa/>)

Puolassa pidettävässä YK:n Ilmastokokouksessa olisi tarkoitus linjata, miten kolme vuotta sitten pidetyn Pariisin ilmastokokouksen päätöksiä toteutetaan käytännössä. Puolan kokous tulee olemaan haastava muun muassa kehitysmaiden ja länsimaiden vastakkainasettelun, Kiinan ja Yhdysvaltojen välisen kauppasodan sekä muun muassa Yhdysvalloissa valtaa pitävien ilmastoskeptikkojen vuoksi. IPCC:n raportin mukaan maailman päästöt tulisi saada nollattua vuoteen 2050 mennessä, mikä vaatii maailmanlaajuisesti tiukkoja ilmastopäätöksiä. Suomi on ollut mukana 16 EU maan vetoomuksessa, jossa vaaditaan EU:lta entistä tiukempaa linjaa ilmastokysymyksissä muun muassa siten, että EU olisi hiilineutraali vuoteen 2050 mennessä. ([Minttu Mikkonen HS](#)

Julkaistu: 3.12. 2:00 , Päivitetty: 3.12. 6:17)

Puolassa pidetyn mielenosoituksen lisäksi Greenpeacen aktivistit protestoivat siis myös viime viikon keskiviikkona 28.12.

slovakialaisen Hornonitrianske bane Prievidza (HBP) -yhtiön ruskohiilikaivoksella. 12 Greenpeacen aktivistia levitti kaivoksen torniin banderollin, jossa vaadittiin hiiliaikakauden loppua.

Mielenosoitus pidettiin kaivoksella sen jälkeen, kun Slovakian

hallitus ja kaivoksen omistajat tekivät riittämättömän sopimuksen ruskohiilestä luopumisesta. Aktivistit toimivat rauhanomaisesti ilman henkilöihin tai yhtiön omaisuuteen kohdistuvaa vahingontekoa. Poliisit poistivat aktivistit poistettiin kaivokselta, ja he ovat olleet pidätettyinä siitä lähtien. Myös kolmea joukossa ollutta suomalaista Rosa Gierensiä, Hanna Jauhiaista ja Ina Kaurasta epäillään "yleishyödyllisen laitoksen toiminnan uhkaamisesta", josta voidaan tuomita enimmillään viiden vuoden vankeusrangaistukseen.

(<http://www.greenpeace.org/finland/fi/media/lehdistotiedotteet/Hiilivoimaa-vastustaneiden-Greenpeacen-aktivistien-tutkintavankeutta-jatkettiin-Slovakiassa/>)

Ilmasto ei odota, vaan toimia ilmastonmuutoksen ehkäisemiseksi tarvitaan välittömästi! Maailman valtiot, johtajat ja suuryritykset ovat velvollisia tekemään tarvittavia toimenpiteitä jo tänään. Myös jokainen meistä voi omilla valinnoillaan tehdä selväksi, että haluamme suurempia tekoja ja tiukempia ympätistöpoliittisia päätöksiä.

Toivon, että mikäli tätä lukiessasi Hanna ei ole vielä päässyt kotiin omien läheistensä luokse ja jatkamaan työtään ympäristön hyväksi, vaan on edelleen vangittuna Slovakiassa, toimimme kaikki yhdessä hänen ja muiden aktivisten vapauttamiseksi! Voit esimerkiksi osallistua tukimielenosoituksiin, allekirjoittaa adresseja ja pitää ääntä heidän puolestaan! Jos aktivistit on vapautettu, taistelu paremman tulevaisuuden puolesta jatkuu myös monilla muilla tavoilla.

Ilmastonmuutos ajatuksena voi ahdistaa ja lamaannuttaa. Ahdistumisen sijaan on parempi toimia! Esimerkiksi nämä viisi käytännön vinkkiä meille jokaiselle löytyvät Greenpeacen nettisivuilta: kasvispainoiteinen ruokavalio ja ruokahävikin vähentäminen, turhan kuluttamisen karsiminen, energian säästäminen, ympäristöystävällisten matkustustapojen suosiminen

ja oman vallan käyttö, esimerkiksi äänestämällä.

(<http://www.greenpeace.org/finland/fi/media/blogi/tiesitk-nm-5-arkista-tekoa-ilmaston-hyvyksi/blog/62024/>).

Äänestysikäiset voivat nyt lähestyä omia ehdokkaitaan ennen ensi kevään eduskuntavaaleja ja kysyä, miten nämä aikovat konkreettisesti toimia esimerkiksi juuri ilmastokysymyksissä. Lisäksi erilaisten kansalaisjärjestöjen tukeminen tai niihin jäseneksi liittyminen ovat hyviä tapoja pysyä ajan tasalla, mitä maailmassa tapahtuu, ja miten voi itse toimia aktiivisesti paremman tulevaisuuden puolesta.

Opsistakeikkaa

Sumuel Valo

Tiistaina 9. lokakuuta osa koulumme ykkös- ja kolmasluokkalaisista oli katsomassa Espoon Kaupunginteatterin Esitystalous 3 -esitystä. Vierailimme kuvitteellisessa radio Stagen toimistossa, jonka tapahtumat kävivät kipeän lähellä reaaliaikailmaa.

Sehän taiteessa on parasta. Valaisevia näkökulmia ja uusia ajatuksia, yltiöultimaattisia tunnereaktioita, elämyksiä. Esityksen jälkeen kuului paljon kiinnostunutta keskustelua, joka oletettavasti jatkui oppitunneille.

Tätä uusi (pian vanha) opetussuunnitelma onkin etsinyt. Tapoja, jolla viedään oppiminen luokkahuoneen ulkopuolelle. Uusia keinoja näyttää ja selittää entisen luennoimisen ja tiedon tykittämisen sijaan. Kiinnostavia opetusmenetelmiä, joiden avulla palveltaisiin erilaisia oppijoita entistä tehokkaammin ja saataisiin älypuhelin jäämään kakkoseksi.

Suurin osa aikuisista päivittelee nykynuorten keskittymiskykyä, joka on nolla. Ja sitä, kuinka teinit vain notkuvat tietokoneidensa äärellä ja luurit käsissään vuorokauden ympäri. Mitä he sieltä katsovat? Hassuja kissavideoita?

Ei sentään. Vaan kirjaudumme pariin eri oppikirjapalveluun ja muutamaan paikkaan, jonne opettajat ovat meille palautuskansioita ja tehtäviä sirotelleet. Äkkiseltään tulee mieleen neljä eri alustaa. Merkitsemme ratkaistuksi kommentteja, joista emme ymmärtäneet hölkäsen pölähtävää. Onneksi meillä on Google, josta voimme

tarkistaa, mitä meille koetetaan kertoa, kun kirjoista ei löydy tai saa selvää.

Tietokoneiden ja älypuhelinien terveysvaikutuksista alettiin olla huolissaan suunnilleen samaan aikaan kun ne alkoivat hiipiä koteihin. Parinkymmenen vuoden aikana on selvinnyt, että sosiaalinen media voi olla haitaksi mielenterveydelle ja ratissa chattaaminen kaikkien kanssa-ajajien kaikelle terveydelle. Erityisen huolestuneita ihmiset ovat olleet univaikeuksien ja sinivalon yhteydestä, passivoituvasta elämäntavasta ja ajatusten sirpaleisuudesta, kun kuka tahansa voi häiritä ketä tahansa ja koska tahansa.

Lukiolaisten liikkuminen vähenee merkittävästi, jos hereilläoloajasta täytyy kuluttaa monta tuntia ruudun tuijotteluun. Päivän perussaldo saattaa olla viisi oppituntia, joiden päälle pari tuntia läksyjä näppäimistöä hakaten, puhumattakaan puhelimen käytöstä ja tietokoneen ääressä vietetystä vapaa-ajasta.

Istumisongelma oli toki olemassa jo ennen digitalisaatiota, mutta digikirjat ovat suoneet meille ainakin pienen helpotuksen. Jotkin palvelut tarjoavat mahdollisuutta kuunnella kappaleita, mikä mahdollistaa kertaamisen esimerkiksi kävelylenkillä. Päivien staattisuutta on Espoonlahdessa pyritty poistamaan taukojumppien avulla. (Allekirjoittaneet eivät valita siitä, että niiden olemassaolon taitaa muistaa vain kaksi opettajaa, joista toinen käyttää kävelyhetkeä kahvikuppinsa täyttämiseen.) Toinen tapa saada opiskelijat liikkeelle on ollut viedä oppiaineet kokonaan pois koululta.

Opetussuunnitelma on jo pidemmän aikaa pyrkinyt hävittämään oppiainerajoja. Tähän esimerkiksi teatterivierailut tarjoavat työkaluja, sillä taide ei ole yksinkertaista, yksiselitteistä tai

yksipuolista. Parhaimmillaan teatteritaide on äidinkielen analyysin pohjan lisäksi polttoainetta monien oppituntien keskusteluille. Historia tarjoaa loputtomasti dramatisoitavia tarinoita ja alati muuttuva yhteiskunta ongelmineen on valjastettavissa lavaenergiaksi.

Oppiainerajoja kaatamaan saapuneet ilmiöprojektit valitettavasti ovat ilmiömäisen kauheita. Ideana itsenäisesti etsimisen ja löytämisen ilo ja asioiden yhdistäminen ovat loistavia -- jos maailma ei ole millään muotoa tarkkarajainen, miksi sitä yritetään pakottaa tiukkoihin raameihin?

Yläasteella meille tulivat tutuiksi innostuspäivät, joiden nimi vääntyi ennen ensimmäistäkään innostuspäivää muotoon lannistuspäivät. Kenties meillä oli uskomaton asennevamma, olimme ehkä typeriä ja kiittämättömiä teinejä. Innostus- ja ilmiöopetusta on perusteltu motivoivana ja hauskana, mutta usein päivät näkyvät poikkeuksellisina flunssa-aaltoina.

Huolimatta siitä kuinka kovasti eri aineiden opettajat päiviin panostivat, hyödyllisimmäksi koin erään luennon. Se ei tullut opettajalta tai kutsutulta vieraalta, vaan juopolta, joka pelmahti tunnille toisessa kädessä puristunut nyrkki ja toisessa kolmoskalja ja tatuointeja. Änkyräkänniläinen koetti muun muassa kumota rasismia sanomalla: "Katsokaa nyt, mulla on sinistä tässä, ja mäkin olen ihan hyvä tyyppi!"

Vaikka opettajat yrittävät parhaansa uuden opetussuunnitelman puristuksissa myös YO-kirjoitusten osalta, lopputulos on kevyesti katastrofaalinen. Espoonlahden lukio on onnellisessa asemassa, ja meillä opettajat eivät ole jatkuvasti solmussa tietotekniikan kanssa. Valitettavasti monella muulla koululla ei ole samanlaisia resursseja, jolloin opiskelijat eivät ole tasavertaisessa asemassa kirjoitussalissa.

Erityisen paljon irtohiuksia ovat aiheuttaneet Abitissa käytettävät ohjelmat. Monet matematiikan kirjoittajat ympäri maata rynnivät syksyllä saleihin puutteellisilla matemaattisilla taidoilla, sillä heistä se oli pienempi paha kuin mennä keväällä ja tehdä tehtäviä oikukkaiden ohjelmien avulla.

Pikselimuotoon siirtyminen on tarjonnut YTL:lle uusia mahdollisuuksia olla olematta kokelaan puolella entistä monitulkintaisempien tehtävien avulla. Esimerkiksi viimeisyksyinen englannin ylioppilaskoe sai kritiikkiä tehtävästä, jossa piti valita kohteliain reaktio. Hämmennystä herätti myös monivalintojen kohta, jossa tuli valita yksi kolmesta mustavalkoisesta muotokuvasta. Kielen kokeen tehtävänä ei ole testata kokelaan sosiaalisia taitoja tai visuaalista älykkyyttä.

Jos koetehtävät halutaan tuoda lähemmäksi tosielämää, miksi joissakin kuuntelutehtävissä pidetään tiukasti kiinni vain yhdestä toistokerrasta? Millaisessa tilanteessa et voi pyytää

keskustelukumppaniasi toistamaan tai puhumaan hiukan hitaammin? Tuleeko lentokentällä kuulutus vain yhdesti? Tuskin.

Lukijoiden hermojen säästämiseksi emme pureudu vaihto-opiskelijoiden ja neljään vuoteen tekevien kohtaamaan ilmiöön -- uusi opetussuunnitelma jätti jälkeensä liudan väliinputoajia. Suuremmat ihmisjoukot kärsivät siitä oppikirjojen muodossa, kun vähävaraisten perheiden ei ole mahdollista hankkia kirjoja käytettyinä, eikä kukaan enää huoli vanhoja painoksia.

Jos nyt tuntuu siltä, että riekaleisesta opetussuunnitelmasta (ja vanhoista kirjoista) on vain takansytykkeeksi, niin ei hätää -- se tarjoaa varsin käyttökelpoisia selityksiä.

Kun istuu penkillä ja kohtaa jälleen kaljan- ja kaverinkaipuisen kännikalan, voi hetken jutustelun jälkeen sanoa: "Hei, oli tosi mukava jutella, mutta mä oon tosiaan istunut koulussa koko päivän ja ajattelin lähteä pienelle kävelylle."

Pikainen kannanotto koulujärjestelmään ja sulava pako paikalta. Kuten nytkin.

Pupuja pöksyissä

Saana, Anna-Lotta ja Anette 18D

Lukiolaisen (lat. homo stressus) tyypillinen näkymä uhkaavassa esiintymistilanteessa.

8. lokakuuta me Jyllan ensimmäisen vuosikurssin opiskelijat saimme koulupäiväämme vaihtelua, kun pääsimme auditorioon katsomaan englanninkielistä niin sanottua interactive theater -esitystä. Ideana oli, että näyttelijät ottivat lavalle esiintymään kanssaan ihmisiä myös yleisön joukosta. Lavalle löytyikin hyviä ja taitavia vapaaehtoisia, ja varmasti myös monet muut olisivat nauttineet mahdollisuudesta esiintyä, mutta samalla aivan yhtä monet - meidät kirjoittajat mukaan lukien - suurin piirtein tutisivat kauhusta edes ajatellessaan esiintymään menemistä ja yrittivät

piiloutua penkkeihinsä niin hyvin kuin mahdollista. Vieraan kielen puhuminen yleisön edessä saattaa jännittää, ja lisäksi ylipäänsä esiintyminen itsessään on todella monelle pelottavaa.

Monet nuoret ja niin myös monet aikuiset kokevat esiintymisjännitystä. Se voi ilmetä monella tavalla sekä lievempänä että vakavampana: parhaimmillaan esiintymisjännitys on vain lievää sydämentykytystä ja halua tehdä tilanteessa parhaansa, pahimmillaan jopa täysiä paniikkikohtauksia ja kauhua, mikä voi kokonaan estää edellä mainitun kaltaisista teatteriesityksistä nauttimisen yleisön eteen raahatuksi tulemisen pelossa.

Esiintymisjännitys saattaa vaikeuttaa koulussa esimerkiksi puheiden ja esitelmien pitoa. Esiintymistä kuitenkin tulisi harjoitella, sillä sitä tarvitaan monissa ammateissa, kuten opettajan ja papin työssä, eikä jännityksen täytyisi antaa tuhota kenenkään ammattihaaveita. Jos omaan jännitykseensä jää liiaksi kiinni, saattaa se lopulta kasvaa isommaksi ongelmaksi kuin todella onkaan. Osa saattaa myös liioitella omaa jännitystään, tietoisesti tai tiedostamattaan.

Onneksi kaiken tasoiseen esiintymisjännitykseen on mahdollista saada apua, jottei se pääse liiaksi hallitsemaan elämää. Olemmekin keränneet muutamia vinkkejä, jotka saattavat auttaa esiintymisjännitykseen. Ehdottoman tärkeää on tietysti **hyväksyä oma jännityksensä** ja **olla armollinen itselleen**: monet muutkin jännittävät, eikä kukaan ole ongelman kanssa yksin, joten siinä ei ole mitään hävettävää. Ei myöskään tarvitse **vaatia itseltään täydellistä suoritusta**, ja todennäköisesti yleisö ei edes huomaa pieniä virheitä. Esimerkiksi konserteissa yleisö voi luulla, että virhe

kuuluu esitykseen. Ennen esiintymistä hyvä keino on **muistella mahdollisia aiempia hyviä esiintymiskokemuksiaan** ja hyvää fiilistä, jonka on esiintymisen jälkeen saanut. Luovuus on hyväksi - jotakuta voi rauhoittaa esimerkiksi suosikkikappaleiden kuuntelu ennen esitystä, jotakuta toista muutama pala Fazerin sinistä. Itse esiintymistilanteessa kannattaa keskittyä pitämään hengityksensä rauhallisena ja vaikka **etsiä yleisöstä ystävälliset tutut kasvot**, joihin keskittyminen tyynnyttää omaa mieltä.

Toisaalta haluamme esittää myös toisenlaisen mielipiteen: esiintymisjännitystäkään ei pidä kohdella yksinomaan negatiivisena ominaisuutena. Jos jokaisella meistä olisi valtava palo päästä vain ja yksinomaan lavalle, ei maailmassa olisi ketään käsikirjoittamaan Jyllassa näkemämme kaltaisia teatteriesityksiä, säätämään ääniä ja valoja, valokuvaamaan - tai kirjoittamaan niistä jälkeenpäin koulun lehteen. Nykyään mediasta ja ympäristöstäkin saa usein kuvan, että tulevaisuuden työelämässä tarvitaan vain rohkeita, avoimia ekstrovertteja aina valmiina heittäytymään. Me jännittäjät vertaamme itseämme näihin vaatimuksiin ja pahimmillaan ahdistumme tajutessamme, ettemme pysty täyttämään meille asetettua ahdasta muottia. Silloin jää muistamatta, ettei kaikkien tarvitse olla samasta puusta veistettyjä, vaikka perustaidot esiintymisestä on toki hyvä olla olemassa. On hyvä muistaa myös, että esiintymistilanteisiin tottuu ja jokainen uusi esiintymiskokemus vain vahvistaa. Joten ota puput pöksyistäsi pois ja marssi reippaasti lavalle!

Vain luvan kanssa trans

Sumuel Valo

Marraskuun alussa viestintäpalvelu Jodelin sateenkaarikanavalle kirjoitettiin saatanan ovikellosta Tukholmankadulla. Moni pääkaupunkiseudulla asuva sukupuoliyhteistyön edustaja tajusi heti, mistä on kyse: sukupuoli-identiteetin tutkimuspoliklinikasta ja sen ovikellosta, jonka kovaa ääntä säikähti. Kuten poliklinikka, sen ovikellokaan ei ole Helvetin valtiasta. Pelkkä portinvartija vain, mutta sitäkin on syytä pelätä.

Suomen terveydenhuollossa on käytössä niin kutsuttu portinvartijajärjestelmä, jonka vuoksi F64- tai F64.8-diagnoosia haluavan tulee käydä läpi sairaanhoitajan, psykologin ja lääkärin tutkimukset joko Helsingissä tai Tampereella. Tutkimukset tehdään pitkälti haastattelujen tai yksinkertaisten rastita tai ympyröi-tehtävien perusteella.

Oletko kiduttanut kissoja?

Pidätkö silmäluomistasi? Arvioi asteikolla 1-5.

Minkälaiset alusvaatteet sinulla on nyt?

8. marraskuuta Helsingin sanomat julkaisi uutisen, jossa hollantilaismies pyrki muuttamaan syntymähetkensä vuodesta -49 vuoteen -69. Hän perusteli toiveensa lääkäreiden lausunnoilla, joiden mukaan, hänen kuusikymppinen kehonsa on yhtä hyvässä

kunnossa kuin nelikymppisen, ja hän kokee elämässä syrjintää
ikänsä vuoksi. Hän on vedonnut oikeustaistelussa
transsukupuolisten asemaan. Jos sukupuolta ja nimeä voi muuttaa,
miksi ikääkin?

Todennäköisesti kaikki sukupuolivähemmistöön kuuluvat ja
seksuaalivähemmistöjen edustajat ovat saaneet kuunnella
samanlaisia heittoja, jotka eivät ole päätyneet tiedotusvälineisiin
asti.

No jos sä oot nainen niin mä oon sitten vaatekaappi.

Ai muu, niin kuin lehmä?

Ai sä kiihotut aseista ja koet romanttista kiinnostusta pannuihin?

Mä koen olevani kalkkuna, miksei valtio maksa mun
lajinkorjaushoitoja?

Tämän vuoden elokuussa Helsingin ja Tampereen transpoliklinikat
eväsivät hoidot muunsukupuolisilta. Koska hoidot olivat pitkien
jonojen ja monen hoitaja- psykologi- ja lääkärikäynnin takana,
eivätkä muunsukupuoliset ja transsukupuoliset alun perinkään
saaneet samoja hoitoja, tilanne oli käsittämätön.

Linjausta perusteltiin vähäisellä tutkimustiedolla.

Transsukupuolisten kohdalla on tehty tutkimuksia, jotka ovat
kyenneet osoittamaan eroja trans- ja cissukupuolisissa esimerkiksi
neurobiologisella tasolla. On paljon pitäviä todisteita siitä, että

transsukupuolisten kohdalla onnistuneilla hoidoilla on dramaattisia vaikutuksia hyvinvointiin elämän jokaisella osa-alueella.

On yleisesti tiedossa, että sukupuoli-identiteetin tutkimuksiin on liian vähän resursseja kasvaneeseen tarpeeseen nähden. Se oli mahdollisesti osasy syy muunsukupuolisten hoitojen eväämiseen. Vaikka järjestelmä jo itsessään on mätä ja pallottelee potilaita miten huvittaa ilman mahdollisuutta sanoa vastaan, puolen vuoden jonotusaika ei ole millään mittarilla inhimillinen.

Lähtökohtaisesti ketään ei voida käännättää pois transpoleilta.

Yleislääkärit eivät saa kierrättää lähetettä haluavia muiden psykiatristen tutkimusten kautta, vaan kaikki päästetään suoraan tutkimuksiin. Ilmeisesti jotakin oli pakko karsia.

Transpoliklinikoilla on toisinaan mielivaltaisen tapa antaa jäähyjä ja hylkäyksiä täysin perusteettomasti, pahimmillaan vain testatakseen, kuinka potilas reagoi. Samanlainen oikukas ajattelutapa pätee myös linjauksiin: Helsingin Sanomat uutisoi 22.11.2018, että muunsukupuolisten hoitoja ollaan jatkamassa sekä Helsingissä että Tampereella aivan kuin aiemminkin. Hoitojen palauttamista perusteltiin sillä, että perusteita tauon jatkamiselle ei löytynyt.

WHO:n luokituksessa sukupuoli-identiteetin häiriöt ovat onneksi siirtyneet mielenterveysluokituksen alta seksuaaliterveyteen liittyviin tiloihin. Hullukorttien heittäily voi siis loppua. Identiteetti ei ole sairaus, mutta dysforia on. Ja pahimmillaan se tappaa.

16.12.2016 Ilta-Sanomat uutisoi yhdysvaltalaisjärjestö National Center for Transgender Equalityn tutkimuksesta, jossa paljastui, että 40% transsukupuolisista on yrittänyt itsemurhaa. Harkinneista ei puhuta mitään, mutta määrä on paljon suurempi -- esimerkiksi itseään on vahingoittanut 65% transmiehistä. Valitettavasti

muunsukupuolisista ei löydy samanlaista tutkimusta, mutta ilmiöt ovat osittain rinnastettavissa toisiinsa samankaltaisen dysforiakokemuksen ja ristiriidan vuoksi.

Kaikkein radikaaleimmin transpolien linjaukseen reagoivat Pinkkimustat queer-aktivistit jotka valloittivat Tukholman kadun poliklinikan aulatilat. He vaativat ylilääkäri Tuiskua palauttamaan muunsukupuolisten hoidon ja kahliutuivat esimerkiksi pattereihin. Lisäksi he vaativat radikaaleja muutoksia translakiin, muun muassa portinvartijajärjestelmän poistamista.

Tempaus saavutti mediahuomiota ja siitä uutisoi muun muassa MTV3 uutisoi siitä tapahtumapäivänä 12. syyskuuta. Tahtaan mielenosoittajat eivät saaneet läpi, vaan heidän poistamiseen tarvittiin vartijoita ja poliiseja. Osa tapahtumista päättyi livelähetyksenä Pinkkimusta Helsinki -liikkeen Facebook-seinällä.

“Potilasturvallisuus”, sanottiin.

Mutta entä niiden ihmisten turvallisuus, joiden henki oli vaarassa hoitojen katkettua? Entä niiden terveys, joita vähän vaan testataan?

“Ottakaa yhteyttä sähköpostitse”, sanottiin.

Mutta entä jos viesteihin ei vastata?

“Ilmoittakaa etukäteen”, sanottiin.

Mutta entä jos suunnitelma kielletään ja kielletään ja kielletään ja kielletään?

Epätoivoiset ihmiset tekevät mitä tahansa.

Pinkkimustien vaatimuksilla valitettavasti on perää, sillä transpoliklinikoiden käytännöt ovat pahimmillaan mielivaltaisia ja vaarallisia, vaikka ne ovatkin pyrkineet entistä tarkempaan ja yhtenäisempään linjaan.

Perusidealtaan nykyinen järjestelmä on hyvä -- ihmiset käyvät tutkimukset, joista he eivät itse maksa mitään. Niissä varmistetaan

että sukupuolidysforiaa ei aiheuta esimerkiksi trauma, mielenterveyden häiriö tai jokin puhtaasti biologinen virhe esimerkiksi kromosomeissa.

Vaikka mitään varsinaista vikaa ei löytyisi, testilykkäys voi aiheuttaa ongelmia. Seurauksena on noidankehä: valmiiksi ahdistuneelta ja masentuneelta evätään apu, joka toisi pysyvän helpotuksen. Sitä on mahdollista saada vasta sitten, kun vointi on parempi. Vointi heikkenee, diagnoosin asettamatta jättämiselle alkaa kertyä yhä raskaampia perusteita. Useille korjaushoitojen evääminen on kaikkein pahin pelko, joka estää hakemasta apua muihin ongelmiin prosessin aikana. Masennus, ahdistus ja syömishäiriö ovat monelle peilikuvan, sanavalintojen, sosiaalisten suhteiden ja jatkuvasti kyseenalaistettavan identiteettikokemuksen puristuksissa oleville arkipäivää.

**“Tuu vuoden päästä uudestaan niin katotaan sitten.”
Kuolemantuomio.**

Aterialla

Siiri Luukkonen

KOM-teatteri on teatteri, minne tullessa olettaa näkevän viikkoja puhututtavan esityksen. Käykö nyt niin?

Saavun katsomaan Ateria-nimistä näytelmää.

Lavasteita on hyödynnetty melkein päi koko lavan mitalla. On selkeästi takahuone, työhuone ja itse grillikioski, jonka ympärille koko näytelmä rakentuu.

On näyttämön yllä olevia televisioruutuja, joiden kuvat vaihtuvat jäätikön sulamisesta hampurilaisiin. On myös kaksi näyttelijää: pieni uhoava Koistinen (Juho Milonoff) perehdyttää pitkää hissukkaa Mekeä (Niko Saarela) töihin hampurilaisgrillille. Näytelmä alkaa Koistisen saapumisella liukuhihnalla pitkin näyttämölle ruutujen välkkymisen loputtua.

Koistinen on pieni ja pippurinen, oikein kunnan stereotyyppinen mies, joka ei pelkää avata suutansa muiden läksytystä varten. Meke tottuu siihen ja ottaa hänestä mallia. Lopulta molemmat heistä on kuin yksi ja sama persoona, sisältään epävarma ja pelokas, mutta ulkoapäin kuin kovaakin kovempi kovis. Miten kaksi alun perin niin eroavaa olemusta pystyy yhdistymään?

- Paineen ja yhteisen salatun pelon alla.

Heti Meken aloittaessa työt osoittaa Koistinen salaa kadehtivansa parempiosaisia. "Vuoropäällikkö on käynyt lakikoulut, kauppatieteet, kaikki, ja harrastaa paskasta anaaliseksiä nauttien siitä paskasta." Alentamalla muita hakevat sekä Koistinen että Meke asemaa itselleen todistellen, että ovat muita parempia. Salaisesti molempia piinaa ajatus, että he eivät ole mitään, eivät mitään muuta kuin kaksi hampurilaisia kokoavaa miestä haukkumassa asiakkaita. He eivät anna myötätuntoa lelun

kadottaneelle lapselle, eivät lompakon hävittäneelle äidille taikka vanhalle miehelle, joka ei kykene kävelemään kassalle asti. Myötätunto on kadotettu kokonaan keskittymällä töissä vain itsensä korostamiseen, ettei paha omatunto piinaisi.

Meke saa ylennyksen ja Koistinen romahtaa kuulemastaan. "Miten Meke voi muka päästä mua parempaan osaan?" näyttää hän pohtivan. Koistinen ei siedä sitä, että taas hän on jotain alempana, taas hieman eriarvoisempi. Edes Koskisen ihannoima Hillo työpaikalta ei ottaisi häntä, sillä hän on Meken mukaan vehtaillut jo jokaisen työntekijän kanssa. Kenties Meke välitti Hillostä itse tai jatkoi vaan omaa ylimielistä käytöstään ylennyksen saatuaan.

Koko näytelmä tuntuu pyörivän tietyn ajatuksen ja käsityksen ympärillä, jota ei anneta katsojalle suoraan. On nopeita pintaraapaisuja ilmastonmuutoksesta, itsetunnon horjumisesta,

tulevaisuuden pelosta ja välinpitämättömyydestä. Tulkitsen, että itse hampurilainen on eräänlainen välikappale sisimmälle tarkoitukselle, joka on jokaisen katsojan oma. Se on jonkin sortin symboli. Hampurilaisia tulee ja menee liukuhihnalla, kuin työntekijöitä, kuin maailman ongelmia, kuin onnistumisia ja epäonnistumisia, kuin uusien rakkaustarinoiden alkuja ja niiden suurimpia kostoja. Minusta se, mitä hampurilainen kuvastaa, voi olla mikä vaan, kuten ihmissuhde tai kouluarvosana. Vaikka näytelmän tarkoituksena tuntuu olevan eriarvoisuuden konkretisointi, jättää se silti aukkoja ja tulkinnan varaa yleisölle, mikä tekee esityksestä mielenkiintoisen.

Yhdessä kohtauksessa Koistinen ja Meke sylkevät jokaiseen myytävään hampurilaiseen ja samanaikaisesti televisioruuduilla näytetään videota jonkintyyppisestä pommituksesta, jossa ihmiset kadulla vain heittävät esimerkiksi kaasupulloja palamaan. Ikään kuin kohtauksen sanoma olisi "ihan sama". Syljetään kun syljetään, ei välitetä. Pommitetaan kun pommitetaan, niin kuin muukin kansa. Päähenkilöt oikeuttavat sylkemisen ja hakevat jotain tiettyä tunnetta, vallan tunnetta. Kerrankin heillä olisi valta omista teoistaan eikä pomoilla ja vuoropäälliköillä. He tekevät, mitä haluavat, sillä vallan tunne peittää kaiken epävarmuuden alleen. Vallan tunne syö eriarvoisuuden tunteen, sillä nyt he ovat muita korkeammalla hetken. Samalla he alentuvat tasolle, joka saattaa satuttaa heitä enemmän kuin uskovatkaan. Ruuduilla näkyy Aterianäytelmän logo, jossa kaksi miestä hampurilaisen välissä alkaa vuotamaan verta.

Tuntuu kuin totuutta koetettaisiin jatkuvasti katsoa näytelmän aikana syvälle silmiin ja heti yrittämisen jälkeen näyttämön katolta pudotetaan jätös keskelle lattiaa. Kaikki maailman ongelmat vain ovat, niille ei tehdä mitään: samaa roskaa kaikki. Ongelmia vain kasaantuu ja kasaantuu, mutta kukaan ei kerää niitä ja etsi ratkaisua. Niitä vatvotaan ja vatvotaan, mutta kuka on se, joka miettii muitakin itsensä lisäksi ja alkaa tekemään asioille jotain.

Näytelmä loppuu samoin kuin se alkoikin, näyttelijöiden liukumisella pois lavalta hihnaa pitkin. Heidän poistuttuaan hihnalta alkaa tippumaan hampurilaisia isoksi kasaksi lattialle. Kaikki kasaantuu, mutta kuka sen korjaa... Kuka katkaisee jatkumon?

Tuure Äikäs

-Haastattelussa Hans-Christian Daniel

Kävelen pitkin rantaa ja mereltä puhaltava jäätävä syystuuli tunkeutuu nahkatakkiini alle. Talvi on tulossa ja pipo jäi kotiin! Onneksi **Hans-Christian Danielin** luona saa lämpimän kupillisen teetä. "Päivässä menee ainakin kolme kannua", hän sanoo.

Moni tuntee Hans-Christianin paremmin "taiteilijanimellä" Taneli. Muutama vuosi sitten hän oli pappina riparillani. Hän kertoi meille monia oivalluksiaan elämästä. Mikä sopisikaan tähän Espostin joulunumeroon paremmin kuin Hans-Christianin kaltaisen kävelevän elämäntaito-oppaan haastattelu ja muutama viisas vinkki elämää varten.

Nyt hän on jäänyt pois virkatyöstä ja sanoo muistuttavansa jo aavistuksen *Korvatunturin* valkopartaista julkkista. Hans-Christianin aika menee nykyään pyöräillessä, kuorossa ja erilaisten kielten, kuten italian, opiskelussa.

Kaikki lähti liikkeelle *Saksasta*. Siellä hän työskenteli mielenterveyshoitajana ja alkoi ihmetellä elämän salaisuuksia. Se ihmettely oli alkusysäys pappeutta kohti.

“Ihminen on niin suuri kokonaisuus. Ei osata koskaan ymmärtää täysin toista ihmistä.”

Yhdellä hänen mielisairaalassa tapaamallaan potilaalla oli todettu ”hebefreeninen skitsofrenia”. Yhtenä iltana mies tuli kotiin, ampui vaimonsa ja meni verisenä istumaan kotinsa ulkorappusille. Hänet suljettiin mielisairaalaan ja 30 vuoteen hän ei puhunut sanaakaan. Eräänä saunapäivänä Hans-Christian tuli tekemään perushoidot eli kylvettämään ammeessa, ajamaan parran ja vaihtamaan lakanat.

Sitten hän silitti miehen päätä ja sanoi: ”nyt sulla on hyvä olo.” Potilas otti molemmin käsin kiinni hoitajan takista ja kysyi: “Oletko minun poikani, tulitko hakemaan minut pois?”

“Menin kysymään muilta hoitajilta. Eikö mies todella ole puhunut mitään 30 vuoteen? Minulle hän puhui.” Psykiatri halusi tietää tarkalleen kaiken, mitä oli tapahtunut. Jos suostuu ihmettelemään elämän salaisuutta, käsittää Hans-Christianin mielestä ihmisen äärettömän arvon. Sen kautta voi avautua jopa täysin uusia psykiatrisia hoitokeinoja. Skitsofreenikkokin on ihminen ja hänessäkin on elämän salaisuus. Onnellisuus tulee valona harmaiden pilvien läpi, vaikka otsassa olisi minkälainen diagnoosi tahansa. “Ihminen on niin suuri kokonaisuus. Ei osata koskaan ymmärtää täysin toista ihmistä”, hän kertoo.

Myös rakkaus toiseen ihmiseen on Hans-Christianin mielestä ihmeellinen asia. Elämänsä tärkeimmiksi ja vaikuttavimmiksi ihmisiksi Hans-Christian nimeää äitinsä, vaimonsa ja

opiskeluaikojensa teologian professorin. Hans-Christian muistelee äitinsä sanoja, jotka tuntuvat hyvältä edelleen: "Sinulla on lämmin, ihmisläheinen sydän."

Murheellisten laulujen maa

Hans-Christian kertoo tarinan miehestä, joka menetti kaiken alkoholin takia. "Hän istui ja itki, hän oli juonut ensin työnsä, perheensä, asuntonsa, autonsa. Viinaa oli mennyt yhteensä monta uima-altaallista." Lauloin miehelle laulun hämähämähäkki, jossa hämähäkki huuhtoutuu aina sateen mukana ja palaa aina takaisin, kunnes kuolee."

"Kun toinen on alkoholisti, hän on itse asiassa varattu. Hänellä on toinen rakkaus, eli alkoholinhimo, joka on soluissa asti." Hans-Christianin mukaan ihmiset ovat sinisilmäisiä ja ajattelevat rakkautensa olevan niin suurta, että alkoholisti paranee. "Kun hyväksyy toisen ihmisenä, ei tarvitse hyväksyä toista alkoholistina. Kenenkään rakkaus ei riitä parantamaan alkoholista."

Tässä kohtaa Hans-Christianin usko ja hengellisyys tulevat esille. "Voima lähtemiseen ja muutokseen tulee Kristuksesta, sillä se luo pohjan, josta on hyvä ponnistella. Toinen ihminen ei voi saada käsiinsä toisen uskoa. Anna minulle kiintopiste, niin liikutan maailmaa. Anna minulle, missä seison. Ihmisellä pitää olla omassa elämässään kiintopiste, jota kohti ponnistella. Mitä suuremmin pääsee elämän makuun, sitä enemmän oppii syventymään yhteen asiaan ja näkemään sen arvokkaaksi. Tarvitaan hirveän paljon tietoa ja kärsivällisyyttä itsensä ja muiden kanssa."

Hans-Christian harrastaa myös valokuvaamista, mikä on tuonut uusia oivalluksia. Kerran hän kuvasi kaupunkia mustavalkoisena. Kotona hän tajusi, miten suuri valhe mustavalkoisuus todella on. Sama koskee myös elämää: pitää ihmetellä elämän sanomatonta salaisuutta.

Näissä ajatuksissa on paljon sulateltavaa. Kiitos ja hyvää joulua.

"Mustavalkoisuus on suuri valhe, pitää oppia näkemään eri sävyjä."

- Hans-Christian Daniel

Metsästävä vegaani

Ukka Repokari

Yleinen harhaluulo on, että metsästys on kädet veressä eläimen säikyttelyä ja jahtaamista, mitä seuraa koko illan mittainen kidutusrituaali. Kidutuksen päätyttyä julmaan kuolemaan eläin syödään raakana koskenkorvan kera. Usein metsästyksestä puhuttaessa puhutaankin vain eläinten tappamisesta ja unohdetaan, että se on paljon muutakin. Metsästyksen todellinen, nykyisin hyvinkin eettinen luonne, selviää oikeastaan vasta, kun uskaltautuu jonkun kanssa metsälle. Ymmärrän, että monelle on hankala liittää yhteen sanat eettinen ja metsästys. Ylipäänsä on aiheellista keskustella siitä, onko minkäänlainen lihansyönti millään tavalla eettistä.

Eettinen riistanhoito tarkoittaa sitä, että metsästys toteutetaan luontoa ja elämää kunnioittaen. Esimerkiksi hirvimetsällä vasan kanssa olevaa naarashirveä ei saa ampua. Ampua ei saa myöskään, jollei osuma ole varma. Jos osuman jälkeen eläin kituu, tulee se lopettaa välittömästi. Haavoittunutta tai jäihin pudonnutta eläintä tulee auttaa. Erilaiset aseisiin ja panoksiin liittyvät säädökset takaavat sen, että eläimen kuolema on nopea, ja metsästyskokeet sen, että metsästäjä osaa asiansa. Jo pelkästään nämä muutamat simppelet, lainvoimaiset säännöt kuulostavat omaan korvaani paljon eettisemmältä kuin tehotuotannon tavat käsitellä eläimiä ja säädökset, jotka loistavat poissaolollaan. Riistaeläimet saavat juosta vapaana lajilleen tyypillisissä olosuhteissa, kun taas esimerkiksi karjatalouden lehmät seisovat lähes liikkumatta sisätiloissa. Sääntöjen mukaan metsästäjän käsissä eläimen onnellinen elämä katkeaa silmänräpäyksessä, kun taas tuotantoeläimen usein hidasta

ja kivuliasta kuolemaa edeltää mahdollinen lajitovereiden teurastuksen katsominen. Jo pelkästään ihan eläintenoikeuksien vuoksi riistan syöminen on, jos ei nyt eettistä, niin ainakin eettisempää, kuin tehotuotetun elukan syöminen.

Riista ei ole eettisesti parempi vaihtoehto vain eläinten oikeuksien näkökulmasta. Kaikki ovat varmaan nähneet tilastoja siitä, kuinka paljon pelkkä karjateollisuus tuottaa kasvihuonepäästöjä. Arviot liikkuvat 10-20% luokassa. Puhumme siis suurista päästöistä, joiden aiheuttajien tukeminen tai tukematta jättäminen on päätös, jota jokaisen kannattaa harkita.

Kolmas ja viimeinen, omalla kohdallani myös tärkein, syy metsästää oma liha itse, on kunnioitus. Voi kuulostaa oudolta sanoa, että kunnioitan eläimiä, jotka kuitenkin tapaan. Näen asian niin, että metsästäessä tilanne on tasapuolinen ihmisen ja luonnon välillä. Moni ajattelee, että ase tekee ihmisestä voittamattoman ja sen kanssa voi vain kävellä luontoon ja ottaa, mitä haluaa. Todellisuudessa metsästys on kaksintaistelua, jossa vastakkain ovat eläin, vahvuutenaan viekkaus, äly, herkät aistit ja kotikenttäetu, sekä ihminen, ainoana vahvuutenaan ase. Metsään ei vain lampsita hakemaan saalista, vaan sinne mennään ja odotellaan, josko luontoäiti olisi anteliaalla tuulella. Saalis on lahja, jota kunnioitetaan ja josta käytetään kaikki nahkaa ja sisäelimiä myöten. Tällainen asetelma on rutkasti luonnollisempi ja reilumpi kuin suljettu karjan- tai kanankasvattamo. Määrään ja tehokkuuteen keskittyvä eläinten massamurhaaminen suljetuissa laitoksissa ja sieltä vakuumpakkauksissa kauppoihin lähettäminen on, anteeksi nyt ruma kielenkäyttöni, eläimen ja elämän raiskaus. Selkeänä luonnon perusperiaatteena näkyy, että jokainen hankkikoon sapuskansa itse. Oma ruoka löydetään, saalistetaan, valmistetaan ja syödään. Tämä koskee kaikkia muita paitsi ihmistä, joka on irtisanoutunut tästä luonnon herrasmiessäännöstä. Suurin osa

ihmisistä tuskin edes tajuaa, mistä liha on sinne kaupan altaaseen ilmestynyt. Ruoka on kasvotonta, eikä sillä ole enää tarinaa.

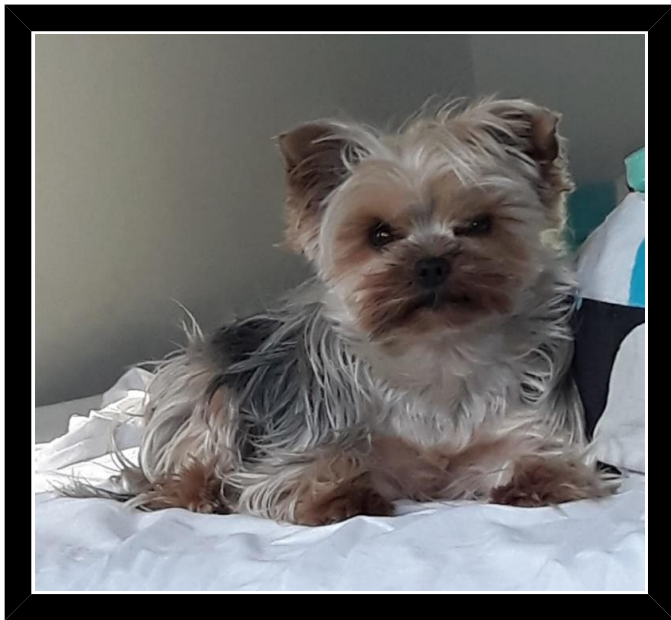
Koska politiikassa harvoin kyetään nopeisiin, radikaaleihin päätöksiin, yksilön täytyy toimia. Nyt. En sano, että nyt pyssy kaikille käteen ja metsästämään. Ymmärrän, etteivät kaikki halua tai edes pysty tappamaan toista eläintä edes ruoaksi. Kehotan kuitenkin, että jokainen miettii omaa ruokailuaan hetken. Millaista asennetta ja millaisia arvoja haluaa tukea ja edistää? Omilla motiiveilla tai arvomaailmalla ei ole väliä, jos ne eivät näy tekoina.

Eläintuotantoa kiinnostavat tuet, eivät motiivit sen takana. Poliitiikan keinot ovat hitaita, mutta sinun ruokaostoksesi vaikuttaa saman tien.

Mitä mieltä koirat ovat joulusta?

Tuure Äikäs

"Joulupukki on vastenmielinen."

- Minni 7v ja Heta 6v

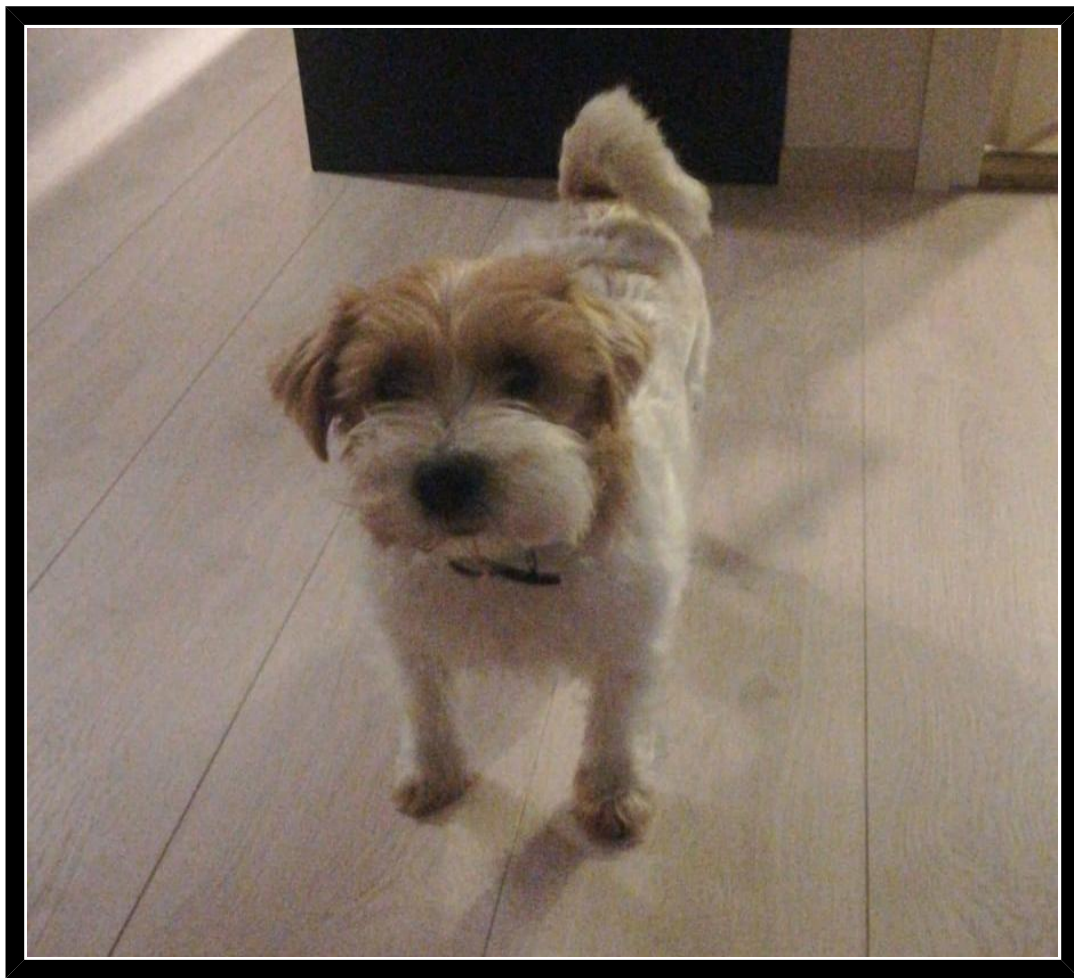
Minni ja Heta saavat jouluna lahjaksi puruluut.
"Joulupukki on vastenmielinen", haukkuu Minni.
Molemmat kuitenkin toivovat pukilta paljon herkkuja.
Joulunaika menee luultavasti ulko-ovesta tulevien
haukkumisessa. Molemmat ovat kesäkoiria.

“Kuvassa on mun joulukalenteri.”

- Aapo 3v

Aapo on talvikoiraa, joka rakastaa lumessa leikkimistä. Lahjaksi hän saa herkullisen luun ja lelun. Aapo on tavannut kerran joulupukin ja säikähti niin paljon, että on vähän traumatisoitunut. Hän toivoo joulupukilta herkkuja. Aapo viettää jouluja herkkuja syöden, lepäillen ja peuhaten lumessa, jos se on mahdollista.

“En vietä joulua.”

- Elsa 5v

Joululahjalista

Rakas vastenmielinen ja pelottava
joulupukki.

Olen ollut tänä vuonna kiltti
koira. En ole haukkunut lokkeja
tai piilottanut kenenkään kenkiä.

Toivon lahjaksi:

- Viiniä
- Pehmeän makuupaikan
- Puruleluja
- Paljon herkkuja

T.

Espostoveri haluaa kiittää:

```
      ( ♥ ) _____
      _____ ( | Kiitos kun |
__||| ||| |||__ ) |luit Espostin ♥! |
( - ;w; - ) ( -----|_____
d----| |-----/
      //  \ \ (
      ||  ||
      [ D  [ D
```